

I. rész

1. Adott az (a_n) számtani sorozat. Igazoljuk, hogy a $b_n = a_{n+1}^2 - a_n^2$ képlettel értelmezett sorozat is számtani sorozat. (11 pont)

Megoldás. A (b_n) sorozat bármely két szomszédos elemének különbsége állandó kell, hogy legyen. Tudjuk, hogy

$$b_n = (a_n + d)^2 - a_n^2 = 2a_n d + d^2,$$

$$b_{n+1} = 2a_{n+1} d + d^2 = 2(a_n + d)d + d^2 = 2a_n d + 3d^2.$$

Ekkor $b_{n+1} - b_n = 2d^2$, ami valóban állandó.

2. Oldjuk meg a valós számok halmazán a következő egyenletet:

$$\frac{\sqrt{x+1} + 2}{\sqrt{x+1} - 1} = \frac{x+1}{x-2}.$$

(12 pont)

Megoldás. Meghatározzuk az egyenlet értelmezési tartományát: $x \geq -1$, de $x \neq 0$, $x \neq 2$.

Legyen $\sqrt{x+1} = a$, ekkor az egyenlet:

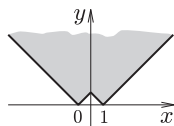
$$\frac{a+2}{a-1} = \frac{a^2}{a^2-3},$$

amiből $a_1 = -1$, $a_2 = 2$. A $\sqrt{x+1} = -1$ nem lehet. A $\sqrt{x+1} = 2$ egyenletből kapjuk az egyenlet egyedüli megoldását, és ez az $x = 3$.

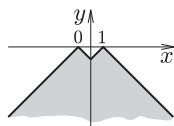
3. Melyek azok a $P(x; y)$ pontok, amelyekre teljesül, hogy $||x| - 1| - |y| \leq 0$? (14 pont)

Megoldás. Rendezzük át az egyenlőtlenséget: $||x| - 1| \leq |y|$.

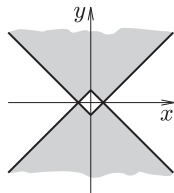
Ha $y \geq 0$, akkor $||x| - 1| \leq y$. Ezt koordináta-rendszerben ábrázoljuk:

Ha $y < 0$, akkor $||x| - 1| \leq -y$, azaz $-||x| - 1| \geq y$. Ezt is ábrázoljuk koordináta-rendszerben:

A két eset egyesítése adja a megoldást:

4. Egy urnában 7 piros és 9 kék golyó van. Egymás után kihúzunk ötöt úgy, hogy minden húzás után visszatesszük a húzott golyót. Mekkora a valószínűsége annak, hogy a kihúzott golyók között több a piros, mint a kék? (14 pont)

Megoldás. Az összes eset száma: 16^5 . Háromféle eset lesz megfelelő:

I. eset: Ha 3 pirosat és 2 kék golyót húzunk. Ez $\frac{5!}{3! \cdot 2!} \cdot 7^3 \cdot 9^2$ esetben valósul meg.

II. eset: Ha 4 pirosat és 1 kék golyót húzunk. Ez $\frac{5!}{4! \cdot 1!} \cdot 7^4 \cdot 9^1$ esetben valósul meg.

III. eset: Ha 5 pirosat húzunk. Ez 7^5 esetben valósul meg.

Ezek alapján a keresett valószínűség:

$$\frac{\frac{5!}{3! \cdot 2!} \cdot 7^3 \cdot 9^2 + \frac{5!}{4! \cdot 1!} \cdot 7^4 \cdot 9^1 + 7^5}{16^5} \approx 0,3840.$$

II. rész

5. Egy távközlési társaság 13 000 előfizetővel rendelkezik 6500 Ft-os havidíj mellett. A piackutatások azt mutatják, hogy ha csökkentenék a havidíjat 100 Ft-tal, akkor 250 új előfizetőhöz jutnának, és ez igaz lenne minden újabb 100 Ft-tal történő csökkentésre. (A havidíj összege ennél a társaságnál mindig 100-zal osztható szám.) Mekkora havi előfizetési díj mellett lenne, a piackutatások szerint, a legnagyobb bevétele a társaságnak? (16 pont)

Megoldás. Az $f(x) = (6500 - 100x)(13\,000 + 250x)$ hozzárendeléssel megadott függvény írja le a társaság bevételét, ahol $0 \leq x < 65$ és $x \in \mathbb{Z}$.

A függvényt a következő alakra hozhatjuk:

$$f(x) = -25\,000(x - 65)(x + 52).$$

Az f másodfokú függvény szélsőértéke $x = 6,5$ -nél van, és ez maximumhely. Tudjuk, hogy x csak egész szám lehet. A másodfokú függvény képének tengelyes szimmetriájából következik, hogy az $x_1 = 6$ és $x_2 = 7$ helyeken a függvény értéke egyenlő lesz.

Vagyis a legkedvezőbb előfizetési díj a társaság részére az 5900 Ft vagy az 5800 Ft lenne.

6. Legyen A_1, B_1, C_1 rendre az ABC háromszög BC, CA, AB oldalán egy-egy tetszőleges pont. Legyen $l_a = AA_1, l_b = BB_1, l_c = CC_1$. Bizonyítsuk be, hogy

$$\frac{1}{2} < \frac{l_a + l_b + l_c}{a + b + c} < \frac{3}{2}.$$

(16 pont)

Megoldás. Használjuk a háromszög-egyenlőtlenségeket: $l_a > b - A_1C, l_a > c - A_1B$. Ezeket összeadva kapjuk:

$$2l_a > b + c - a.$$

Ugyanígy adódik: $2l_b > a + c - b, 2l_c > a + b - c$. Ezt a három egyenlőtlenséget összeadva és osztva kettővel:

$$l_a + l_b + l_c > \frac{1}{2}(a + b + c),$$

amiből kapjuk az egyik bizonyítandó összefüggést:

$$\frac{1}{2} < \frac{l_a + l_b + l_c}{a + b + c}.$$

A továbbiakban is a háromszög-egyenlőtlenségeket használjuk: $l_a < c + A_1B, l_a < b + A_1C$. Ezeket összeadva kapjuk:

$$2l_a < a + b + c,$$

Ugyanígy adódik: $2l_b < a + b + c, 2l_c < a + b + c$. Ezt a három egyenlőtlenséget összeadva és osztva kettővel:

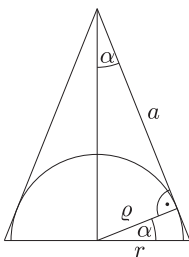
$$l_a + l_b + l_c < \frac{3}{2}(a + b + c),$$

amiből kapjuk a másik bizonyítandó összefüggést:

$$\frac{l_a + l_b + l_c}{a + b + c} < \frac{3}{2}.$$

7. Egy egyenes körkúpba írjunk bele egy félgömböt úgy, hogy az a körlapjával illeszkedjék a kúp alapkörének síkjára, gömbfelülete pedig érintse a kúp palástját. A kúp felszíne úgy aránylik a félgömb görbült felületének a felszínéhez, mint 18 : 5. Mekkora a kúp nyílásszöge? (16 pont)

Megoldás. Használjuk az ábra jelöléseit (az ábrán a kúp tengelyére illeszkedő síkmetszetet látjuk). Tudjuk, hogy $a = \frac{r}{\sin \alpha}, \varrho = r \cos \alpha$, ahol $0 < \alpha < 90^\circ$.

Legyen A a kúp felszíne, B pedig a félgömb görbe felületének felszíne, ekkor

$$\frac{A}{B} = \frac{r \left(\frac{r}{\sin \alpha} + r \right) \pi}{2r^2 \pi \cos^2 \alpha} = \frac{18}{5},$$

amiből kapjuk:

$$\frac{1 + \sin \alpha}{2 \sin \alpha \cos^2 \alpha} = \frac{18}{5}.$$

Felhasználjuk, hogy $\cos^2 \alpha = 1 - \sin^2 \alpha$ és $\sin \alpha + 1 \neq 0$:

$$\frac{1}{2 \sin \alpha (1 - \sin \alpha)} = \frac{18}{5}, \quad 36 \sin^2 \alpha - 36 \sin \alpha + 5 = 0,$$

ahonnan $\sin \alpha_1 = \frac{5}{6}$, $\sin \alpha_2 = \frac{1}{6}$.

Visszakeresve a két szöget, a kúp nyílásszöge: $112,89^\circ$ vagy $19,19^\circ$.

8. Bálint és Jonatán a következő játékot játsszák. Dobnak két kockával; ha a dobott számok szorzata vagy összege hárommal osztható, akkor Bálint, egyébként Jonatán nyeri a játékot. Kinek van nagyobb esélye a győzelemre? (16 pont)

Megoldás. Megadunk két eseményt:

A : a két szám szorzata osztható hárommal.

B : a két szám összege osztható hárommal.

Tudjuk, hogy $P(A + B) = P(A) + P(B) - P(AB)$.

Nézzük a kockadobások kimeneteleit, amikor az összeget figyeljük:

dobások	1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7
2	3	4	5	6	7	8
3	4	5	6	7	8	9
4	5	6	7	8	9	10
5	6	7	8	9	10	11
6	7	8	9	10	11	12

A 36 eset között 12 olyan van, amikor a dobott két szám összege hárommal osztható, ezért

$$P(B) = \frac{12}{36} = \frac{1}{3}.$$

Nézzük a kockadobások kimeneteleit, amikor a szorzatot figyeljük:

dobások	1	2	3	4	5	6
1	1	2	3	4	5	6
2	2	4	6	8	10	12
3	3	6	9	12	15	18
4	4	8	12	16	20	24
5	5	10	15	20	25	30
6	6	12	18	24	30	36

A 36 eset között 20 olyan van, amikor a dobott két szám szorzata hárommal osztható, ezért $P(A) = \frac{20}{36} = \frac{5}{9}$.

A 36 eset között 4 olyan van, amikor az összeg és a szorzat is osztható hárommal, ezért $P(AB) = \frac{4}{36} = \frac{1}{9}$.

Bálint nyerési esélye: $P(A + B) = \frac{3 + 5 - 1}{9} = \frac{7}{9}$, Jonatáné: $1 - P(A + B) = \frac{2}{9}$. Vagyis Bálint nyerési esélye nagyobb.

9. Mely valós p számokra igaz, hogy minden valós x számra teljesül a

$$\frac{2x^2 + 2x + 3}{x^2 + x + 1} \leq p$$

egyenlőtlenség?

(16 pont)

Megoldás. Mivel

$$x^2 + x + 1 = \left(x + \frac{1}{2} \right)^2 + \frac{3}{4},$$

azért a nevező minden valós x estén pozitív. Szorozzunk be ezzel a nevezővel, ekkor kapjuk: $0 \leq (p-2)x^2 + (p-2)x + p-3$.
Ha $p = 2$, akkor az egyenlőtlenség egyetlen valós számra sem igaz.

Egyébként $p > 2$, és a diszkrimináns nem pozitív, azaz

$$(p-2)^2 - 4(p-2)(p-3) \leq 0, \quad (p-2)(-3p+10) \leq 0.$$

Mivel $p > 2$, ez akkor és csak akkor teljesül, ha $p \geq \frac{10}{3}$.